

SILO/TANK

I mjölkbilarna finns varken färdskrivare eller kylsystem. Mjölkbilar är undantagna EUs regelverk om kör- och vilotider. Och kylning är onödig eftersom tanken fungerar som en termos. Mjölken håller mellan +2 till +5°C när den hämtas på bondgården. De dubbla tankarna och isolering av frigolit håller mjölken kall hela vägen till mejeriet. Men talesättet »skit in – skit ut« gäller även här. Varje chaufför ska lukta på mjölken innan den fylls i tanken och kan vägra en transport om temperatur och lukt inte verkar okej.

Känslig råvara **kräver termosar på hjul**

Tusentals liter mjölk går i skytteltrafik över den skånska slätten under småtimmarna. Vägen från kostallarna till våra frukostbord innebär en vardag med högt ställda hygieniska krav och digital avrapportering i tankbilarna hos Skånemejerier.

■ Ute på grönbetet går vårlada kor och idisslar i solen. När de har mjölkats på kvällen, kommer mjölkbilarna. I snitt hämtas 2 800 liter mjölk per lantbruk. Det finns högvakastande gårdar i Skåne som ger upp till 13 000 liter – oavsett volymen körs den tillväxtfrämjande vita drycken till någon av de fem uppsamlingsplatserna som finns i länet. Därifrån körs under morgontimmarna och förmiddagen de fulla tankarna ner till mejeriet i Malmö. Där finns Ulf Ekman, ansvarig för logistiken och planeringen av mjölkinsamlingen vid Skånemejerier.

– Trots att mjölkkonsumtionen har minskat från som mest 420 miljoner till 370 miljoner liter per år, har vi inte tappat den transporterade mjölmängden, säger han och förklarar att ost och sura produkter ständigt ökar. Han började själv köra mjölk för mejeriet 1966, tre år innan man började

lägga ut transporterna på skånska åkerier.

Uppdelat ansvar

De nästan 3 000 mjölkleverantörerna som fanns i regionen i början av 1990-talet har reducerats till 770. Liksom svenskt lantbruk har effektiviserats och moderniserats, innebär de gångna 40 åren en enorm utveckling även när det gäller tankbilarnas utrustning, pumpar och teknik. Det är mejeriet som äger tankarna och all utrustning, medan de olika åkerierna Vollsjö Mjöktransport, Östra Ljungby Mjöktransport och Glimåkra Åkeri svarar för »kraften«, alltså chassi och personalstyrkan med två chaufförer per bil, totalt 55 chaufförer knutna till insamlingsenheten. Just denna förmiddag har en chaufför fått problem med den lilla IT-burken baktill. Det är en DME Mobicom som med GPS och anslutning till mejeriet

datorsystem registrerar all data; lantbrukarens namn, adress, mjölkvolym, temperatur, bilens linjenummer, datum och klockslag.

– Det är kontakterna med människor och problemlösning som är det roligaste med det här jobbet, berättar Ulf.

Strikta hygienkrav

Han arbetar inte som man skulle kunna tro som ruttplanerare, samtliga chaufförer kör fasta turer och har varit med så länge att de kan styra sitt arbete själva. – Nu på våren när korna är på bete ökar volymerna och det kan bli aktuellt att flytta vissa leverantörer till andra turer.

Det finns nio fasta tankbilar, resterande av de totalt 20 insamlingsbilarna kör 85 växeltankar. När bilarna kommer till mejeriet körs de rakt in i biltvätten, så att utvändigt smuts och mjölkrester kring tankluckorna upptill försvinner. Efter tvätten ställs växeltankarna av på plattan utanför tömningshallarna. Därefter rullar bilen ut för att hämta hem mer mjölk, medan rangerbilarna tar över och kör in tankarna för tömning. Ett litet mjölkprov skickas för analys

vid mejeriet laboratorium och på de fasta tankbilarna högtryckstvättas alla rör, kopplingar och ventiler. Efter tömningen diskas tanken ren med lut, syra och varmt vatten, en tryckslang kopplas på och blåser tanken helt tom.

Mjölksprovet innebär så klart spårbarhet, men labresultatet ger också information om mjölkens cellmängd och fett- och proteinhalt, värden som är betalningsgrundande. Uppgifterna, som också är värdefull information om djurens hälsa, skickas via e-post eller sms till lantbrukaren.

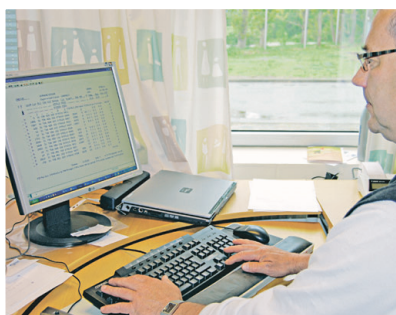
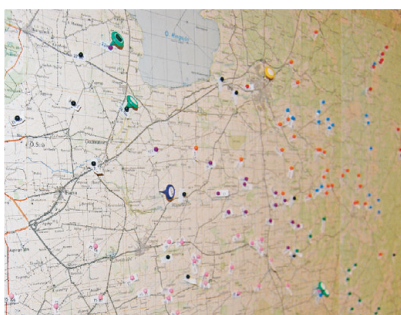
Stor omsättning

Tankbilarna rullar tidvis i relativt tuff miljö, man råkar köra tankarna mot närstående träd, slangar körs över och packningar slits i den dagliga driften. Underhåll och service är en viktig del – en gång om året görs en stor besiktning, då man kryper ner i tankarna och synar fogar, kontrollerar disksnurrar, mätare och pump. Fyra gånger om året görs en hygieneservice. En mjölk tank håller mellan tio och tolv år. När reparationerna inte längre är lönsamma, är det dags att köpa nytt, för Skånemejeriers del innebär det nio nya växeltankar per år.

– I år investerar vi dessutom i två nya fasta tankar, berättar Ulf Ekman som köper de förstnämnda av svenska Wedholms, medan de fasta köps från danska LP Kolding. Tanklivet tar inte slut efter år av mjölkinsamling. Tankarna duger gott i annan verksamhet, utan hygienkrav och kan sluta hos räddningskåren eller på en flygplats, eller som vattentank – tillbaka på ett lantbruk. ❖

Mjölkleverantörerna har minskat drastiskt, ändå finns hundratals lantbrukare, som kräver dagliga transporter, utmärkta på Skånekartan. Där kör uppsamlingsbilarna cirka 170 000 mil per år. Utöver detta körs 30 000 mil med den ekologiska mjölken som ständigt ökar i omfattning.

Ulf Ekman har god överblick av tankbilarna och innehållet som chauffören registrerar i en GPS-ansluten terminal.